

Tage Kristian Kristensens prædiken 1. søndag i fasten

Taler

Tage Kristian Kristensen
Præst

Dato

26. februar 2023

Sted

Sædden Kirke, Esbjerg

Omstændigheder**Prædikentekst**

Matthæusevangeliet kapitel 4, vers 1-11 (Fristelsen i ørkenen)

1 Da jeg i min tid på Pastorseminariet var præstepraktikant i Domkirken holdt den nu afdøde biskop over Roskilde Stift, Jan Lindhardt, engang et foredrag om reformatoren Martin Luther.

5 For at forklare de fristelser vi kommer ud for i livet som mennesker, anvendte Jan Lindhardt billedet af et stykke pølse og en hund, der så at sige var ”i salamiens vold” og som kun var styret af sin ubændige lyst til at æde pølsen.

Det var et billede, som Lindhardt anvendte for at forklare Martin Luthers
10 velkendte vending om menneskets trælbundne vilje og om synden, der på latin lyder: Pecca fortiter, og som betyder: Synd tappert! – ”for du kan ikke andet!” - plejer vi så at tilføje.

Synd er nemlig slet og ret en grundlæggende tilbøjelighed i os, noget vi ikke kan
15 lade være med, en tendens i vores menneskelige natur, og derfor ikke blot denne, eller hin, mere, eller mindre alvorlige forseelse.

Som Paulus siger i Romerbrevet: ”Vi ved, at loven er af ånd. Men jeg er af kød, solgt til at være under synden. For jeg forstår ikke mine handlinger. Det, jeg vil,
20 det gør jeg ikke, og det, jeg hader, det gør jeg.”

Det er synden, viljens ”indkrogethed i os selv” (incurvatus in se), der er årsag til, at vi ikke kan slutte fra det vi bør gøre, til det vi umiddelbart kan. Nej, vi kan slet ikke lade være med at synde, tilbøjelige til det, som vi er af natur, ganske som i
25 Jan Lindhardts eksempel med hunden, der er slavebundet af sin ubændige sult efter og vilje til den uimodståelige salami.

Så vi kan ikke ret meget andet, end med Martin Luthers ord at ”synde tappert videre”, og det bekræfter Martin Luther jo også om sig selv i salmen, ”Nu fryde sig hver kristen mand”, som vi efter prædikenen skal synge:

I Djævlens fængsel var jeg sat,
jeg var fordømt til døde,
min synd mig knugede’ dag og nat
med megen angst og møde;
jeg altid dybere sank ned,
der var ej vej til salighed,
i synden var jeg fangen.

Vi fristes og stilles uafladeligt på prøve her i livet. Hvem af os kan sige sig fri for det? Og vi hører i Evangeliet til denne 1.søndag i fasten, at også Jesus skulle fristes og sættes på prøve som det sande menneske Han også var. Jesus er i det forudgående kapitel i Matthæusevangeliet lige blevet døbt af Johannes Døberen i Jordanfloden, og Han er derved blevet iklædt Helligåndens harnisk som sin styrke mod ondskabens og ødelæggelsens magter.

”Så blev Jesus af Ånden ført ud i ørkenen for at fristes af Djævelen”, står der. For at - selve formålet med, at Jesus skulle føres ud i ørkenen var altså, at han også skulle fristes og prøves.

Det er altså ikke Djævelen, der sætter dagsordenen hér, men Helligånden. Jesus drives af Ånden ud i ørkenen, som er dæmonernes og det ondes sted og råderum, dér hvor han så at sige er ”på udebane”, men han består sine prøvelser og forbliver lydig imod Gud og dermed mod sin bestemmelse. Drevet af Guds Ånd, vil han intet modtage af Fristerens hånd.

Fortællingen om fristelsen og prøvelsen i ørkenen er et højdepunkt i Matthæusevangeliet, og perspektivet er påsken, og når vi nu taler om fristelser og prøvelser i Evangeliet til denne søndag, vil jeg gerne benytte lejligheden til at vende jeres opmærksomhed mod filmen ”The Last Temptation of Christ”, eller frit oversat til dansk: ”Jesu sidste fristelse”. Den er instrueret af Martin Scorsese, som i øvrigt selv på et tidspunkt læste til at blive katolsk præst, men han måtte efter eget udsagn droppe studierne på grund af al den latin, der skulle læres – og Scorsese er endda italiensk-amerikansk af oprindelse.

Filmen er en fri tolkning af Jesu menneskelige liv og hans død. Den bygger dermed ikke direkte på Evangelierne, men på en roman af grækeren Nikos Kazantzakis.

70

I filmens fortælling møder vi Jesus som en plaget mand. Han hører stemmer og oplever sig forfulgt. Han aner, at Gud har udvalgt ham, men ved endnu ikke til hvad, og han oplever til en begyndelse denne udvælgelse som en byrde. Han og Maria Magdalene har været forelskede, men Jesus valgte i stedet et liv i cølibat, hvorefter hun blev prostitueret, og hun er bitter på ham fordi han valgte hende fra til fordel for et liv i afholdenhed fra hende og kvinder og alle mulige andre farlige og fristende ting.

75

80

Jesus bliver på et tidspunkt opsøgt af zeloten Judas, som har fået ordre til at dræbe Jesus, fordi han har samarbejdet med romerne ved som tømrer at fabrikere kors til dem. De kors, som man anvendte ved de horrible henrettelser. Men Judas bliver fascineret af Jesus, og han beslutter sig i stedet for at følge ham for at finde ud af, hvem han er.

85

90

Jesus begynder at prædike til folk om kærlighed og om at elske hinanden. Han redder Maria Magdalene fra at blive stenet, og hun følger ham derefter også. Han får efterhånden en større discipelskare, men hans nærmeste ven og fortrolige forbliver dog Judas, der mener, at Jesus måske er Messias, og de opsøger sammen Johannes Døber for at finde ud af det. Johannes taler til Jesus om, at kærlighed ikke er Guds eneste vej, men at man også må bekæmpe ondskab og, om nødvendigt, slå det ned ved sværdet.

95

100

Efter, at Jesus fristes i ørkenen, begynder han at helbrede og udføre forskellige undere, og han bliver mere og mere sikker på, at han er Messias, og der samler sig en stor gruppe omkring ham. De drager mod Jerusalem, hvor oprøret mod romerne skal stå, men i et syn møder Jesus Esajas, som forklarer ham, at Messias-rollen ikke er at være en oprørsleder, men at blive det ultimative offer. Jesus skal frivilligt gå i døden for at genforene Gud og mennesker, og han beder Judas om at forråde sig, hvilket Judas kun modstræbende går med til.

Da Jesus hænger på korset, kommer en ung pige til ham og fortæller, at hun er hans skytsengel, sendt af Gud for at hjælpe ham ned fra korset. Hans tro og hans lydighed er blevet testet, siger hun til ham, og han kan nu få lov til at leve et

105 menneskeligt liv, hvis han vil og vælger det.

Jesus tager derfor alligevel Maria Magdalene til hustru, og hun bliver gravid, men dør, inden barnet er født. Englen opfordrer Jesus til at gå til Maria, Lazarus' søster, og senere opfordrer hun Jesus til også at være sammen med
110 Martha, Lazarus' anden søster.

Med disse kvinder får Jesus børn og bliver gammel. Englen siger at der kun er én kvinde i verden – og det hun mener er ikke blot at alle kvinder er éns og vil det samme, men den kvinde, hun omtaler, er jo Eva, den første prototypiske kvinde,
115 om man vil, og også den kvinde, der ledte Adam i fordærv og bort fra Gud.

Da Jesus ligger på sit dødsleje, kommer nogle af hans gamle disciple for at se til ham. Også Judas er med, men han er vred. Han mener, at Jesus har forrådt både ham og Gud ved at nægte at dø på korset. Jesus forsvarer sig ved at henvise til sin
120 skytsengel, men Judas afslører nu, at denne skytsengel blot er Djævelen i forklædning.

Skytsenglen i skikkelse af en uskyldigt udseende og evigt ung pige med lyse lokker er den samme, som Jesus havde mødt i form af en ildsøjle, i form af en
125 løve og i form af den arketypiske slange, da han var alene i ørkenen og fristedes af satan.

Gammel og syg kryber Jesus uden for Jerusalem og anråber Gud om at give ham en mulighed mere for at fuldbyrde soningsværket, og i næste nu er han tilbage
130 på korset, hvor han med lettelse i stemmen kan udånde: "Det er fuldbragt".

Det er især den sidste del af filmen og fortællingen om Jesu sidste fristelse, som har gjort denne historie til én af de mest kontroversielle Jesusfortællinger overhovedet. Aldrig er en filmfortælling blevet mødt med så voldsomme
135 protester. Biografgængere blev truet med evig fortabelse, og nogle mennesker mistede endda livet, da demonstranter sprængte en bombe i en biograf i Frankrig.

"Kristi to naturer, sandt menneske og sand gud, den overmenneskelige længsel
140 efter at nå Gud, har altid stået for mig som et dybt og uudgrundeligt mysterium. Min største smerte og kilden til al min glæde og sorg har siden min ungdom været den uophørlige og nådesløse kamp mellem ånden og kødet - og min sjæl er

den arena, hvor disse to hære er stødt sammen og mødtes!” siger forfatteren til
145 bogen Kristi sidste fristelse, og fristelsesberetningen i Matthæusevangeliet
handler netop ikke om Jesu moralske og etiske standhaftighed mod de verdslige
fristelser om magt og rigdomme ad libitum, som Fristeren / Djævelen / Satan
stiller Ham i udsigt, men den handler om hans dobbelte natur; at han var et
sandt menneske og en sand Gud.

150 Da jeg første gang så Martin Scorseses filmatisering af ”The Last Temptation of
Christ”, der vil fortælle Jesu liv fra den mere menneskelige synsvinkel, syntes jeg
umiddelbart, at det var lettere at forholde mig til mennesket Jesus. Ofte er Jesus
jo på film skildret som en såkaldt ”Salon Jesus”, som den tyske forfatter
155 Hermann Hesse kalder det i sin roman Steppeulven; en hebræer, men med blå
øjne og lyst hår og milde, overbærende og tårevædede øjne! Og det er måske et
passende billede for den gamle almuekristendom og for den ”katolske souvenir-
sjælesorg”, måske endda et ideal for hippierne i sin tid. Men det er ikke et sandt,
guddommeligt menneske af kød og blod, som vi ofte præsenteres for i disse
160 sentimentale Jesus-skildringer.

Scorseses filmatisering gør i al sin råhed Kristus mere tilgængelig og forståelig for
brudte, kæmpende mennesker, sådan som vi også møder ham i Bibelen, hvor
Han er én, som syndere flokkedes om.

165 Mange af os kan jo tilmed genkende nogle af Jesu åndelige kampe fra vores eget
liv, hvor der skal tages livtag med angsten, frygten, sorgen, lidelsen og
fristelserne, og Jesus gøres i filmen også mere tilgængelig og troværdig for os,
netop i fristelsen af, at Han kunne og havde mulighed for at undslippe sin
170 voldsomme skæbne.

I Gethsemane Have, på natten for sin tilfangetagelse, bad han jo Gud om at
måtte blive fri for det offer på korset, som kun han som Gud-menneske kunne
bringe. Og han blev grebet af angst og sorg. Da sagde han til dem. ”Min sjæl er
175 fortvivlet til døden. Bliv her og våg sammen med mig. Og han gik lidt længere
væk og faldt ned på sit ansigt og bad: Fader hvis det er muligt, så lad dette bæger
gå mig forbi. Dog ikke som jeg vil, men som du vil!”

Det er fra den realistiske skildring af Jesu dødsangst, hans sorg og fortvivlelse, at
180 temaet om den sidste fristelse er taget, og en side af Jesu for os synlige
guddommelighed er jo netop også hans overmenneskelige menneskelighed.

Som det sande menneske han var, kunne han fristes, men dog ikke, som
185 Evangeliet også beretter, af sådanne ting som syndere ville fristes af. Beretningen
om Jesu fristelse i ørkenen, har også til formål at begrunde, hvorfor Jesus ikke
tog magt, men netop var magtesløs dér, hvor han ikke fik magten givet af Ånden
og Faderen.

190 Beretningen er dermed også et billede på, hvordan Gud gør sin vilje gældende
over for os mennesker. Han giver os muligheden for at gøre sin vilje, og Jesu
gerning er at skabe denne mulighed for os. Ved som sandt menneske og sand
Gud at sige nej til fristelsen og til at være frelser og hersker på det ondes og
195 magtens menneskelige præmisser, sagde Han samtidig ja til os, ja til langfredag
og til påskemorgen, så vi tappert kan synde videre på Guds nåde - for vi kan jo
ikke andet.

I Faderens, Sønnens og Helligåndens navn.

200 Amen

Kilde

Manuskript tilsendt af taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler

205 **Kildetype**

Digitalt manuskript

Tags

1. søndag i fasten, Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

210 <https://www.dansketaler.dk/tale/tage-kristian-kristensens-praediken-1-sondag-i-fasten>

215

220